

Harrastus- ja järjestötoiminnan merkitys nuorten elämässä

(Lisämateriaalia julkistamistilaisuuden esitykseen)

7.9.2021

Pekka Kaunismaa, Aino Tormulainen, Eeva Sinisalo-Juha ja Lauri Vaara

Tutkimusaineiston keräämisestä ja luonteesta

- Kyselyyn vastasi 14 939 henkilöä, joista valtaosa on syntynyt vuosina 2002-2007.
- Kysely toteutettiin osana Talous ja Nuoret TAT ry:n vuosittain toteutettavaa nuorten tulevaisuusraportin kyselyä, sen vuoden 2021 erityisteemana.
- Kyselyn suunnittelu on tehty Kentaurin ja Insight 360-yrityksen yhteistyönä ja aineiston keräämisestä vastasi Insight 360. Aineiston keräämisessä tehtiin yhteistyötä peruskoulujen, ammatillisen toisen asteen oppilaitosten ja lukioiden kanssa.
- Taustalla ovat tutkimuskysymykset siitä, miten nuorten harrastus- ja järjestötoiminta vaikuttaa nuorten kasvuun ja osallisuuteen sekä mikä niiden yhteiskunnallinen vaikuttavuus on.
- Aineisto tarjoaa laajuutensa ja monipuolisuutensa tähden erinomaiset mahdollisuudet tuottaa tutkittua tietoa yksilötasolla tutkimuskysymysten mukaisista aiheista.
- Nuorten harrastustoiminnasta on tuotettu useita laadukkaita tietoaaineistoja ja tutkimuksia. Tämän aineiston suunnittelussa on hyödynnetty muiden aineistojen kysymyksenasetteluita, mutta suoraa vertailtavuutta aiempiin tutkimusaineistoihin tulee välttää, sillä kysymyksenasettelu tässä on ollut erilainen kuin toisaalla.
- Nuorten järjestötoiminnasta ja -sitoutuneisuudesta on sitä vastoin vähemmän tietoa. Tältä osin käsillä oleva aineisto tuottaa paljon uutta, aiempaan vertautumatonta tietoa.
- Harrastus- ja järjestötoimintaa koskevien ydinkysymysten ohella kyselystä selviää runsaasti tietoa nuorten asenteista ja arvoista, tulevaisuuden suunnitelmista, koulumenestyksestä, perhetilanteesta ja muista taustoittavista ja analyttistä syvyyttä tuottavista asioista.

Yleiskuva nuorten harrastus- ja järjestötoiminnasta

- Liikunnalliset harrastukset ovat yleisimpiä kyselyyn vastanneiden keskuudessa. Kuntoliikuntaa harrastaa nuorista lähes joka toinen ja jotakin urheilulajia 40 %.
- Kolmanneksi yleisimmäksi nousee aineiston mukaan pelaaminen (37 %).
- Kaikkiaan harrastukset jaettiin kyselyssä 15 eri luokkaan.
- Yhdistystoimintaa kysyttiin 12 eri luokassa ja yleisimmäksi ilmeni siinäkin liikuntaseuratoiminta, johon osallistuu vastaajista useampi kuin joka toinen.
- Jotkin kysytyt yhdistystyypit olivat vastaajien keskuudessa varsin harvinaisia. Esimerkiksi poliittisen nuorisjärjestön, luonnon- tai ympäristönsuojelujärjestön tai vertaistuki-, potilas- tai vammaisjärjestöjen toimintaan osallistui kuhunkin noin 2 % vastaajista. Aineiston runsaus antaa kuitenkin mahdollisuuden analysoida niihinkin osallistumista. Onhan 2 % kokonaisvastaajamäärästä lähes 300 vastaajaa.
- Kysymys osallistumisesta muotoiltiin siten, että vastaajat arvioivat jäsenyyden sijaan nimenomaan toiminnallista osallistumista järjestöissä. Se ei mittaa esimerkiksi järjestöjäsenyyttä, kuten joissakin aineistoissa.
- Kyselyssä tiedusteltiin vastaajilta myös sitä, mitä he katsovat oppineen harrastus- ja järjestötoiminnassa. Kolme yleisintä vastausta olivat: 1) nuoret olivat saaneet onnistumisen kokemuksia, 2) oppineet uutta tietoa ja 3) saaneet uusia kavereita. Toisin sanoen yleisimmin koetaan opitun itsetuntoon ja toimijuuteen, tietoon ja sosiaalisiin suhteisiin liittyviä asioita.
- Aineisto tarjoaa suuret mahdollisuudet analysoida monestakin näkökulmasta harrastus- ja järjestötoiminnalle ominaista nonformaalia ja informaalia oppimista.
- Kyselyssä on myös kysymys siitä, mikä kannustaisi nuoria harrastamaan ja toimimaan järjestöissä lisää, ja siinä 12 vaihtoehtoa. Yleisimmät vastaukset olivat: jos olisi kavereita samassa toiminnassa, jos olisi enemmän aikaa ja jos olisi enemmän rahaa käytettävissä. Tämä kysymys ja sen yhteydet muihin aineiston muuttujiin antaa mahdollisuuksia analysoida sitä, miten harrastuksia ja järjestötoimintaa voisi kehittää saavutettavammaksi ja vetovoimaisemmaksi.

Sukupuoli nuorten harrastus- ja järjestöosallistumisessa

- *Nuorten harrastaminen sukupuolten mukaan eriytynyttä. Tytöillä enemmän luovia ja monipuolisia harrastuksia, pojat pelaavat ja harrastavat moottoreiden parissa.*
- Poikien harrastukset yhä hyvin sukupuolittuneita, tyttöjen on helpompi ylittää sukupuolinormia myös harrastamisen kentällä.
- Järjestötoimintaan osallistumisessa tytöt ovat poikia aktiivisempia. Vaikuttajaryhmien ja -verkostojen toimintaan osallistumisen aktiivisuus nousee vahvasti erityisesti tyttöjen kohdalla 15-vuotiaasta alkaen (7,3% 2006 syntyneistä tytöistä), pojista 18-vuotta täyttäneet olivat aktiivisia (6,5% vastanneista). Aktiivisimpia esimerkiksi internet-vaikuttamisessa ovat 19-vuotiaat tyttövastaajat (2002 syntyneistä tytöistä 9,9% osallistuu tähän, pojista 4%)
- Urheilu ja liikunta on monille tärkeä harrastus, jota niin tytöt kuin pojat harrastavat suhteellisen saman verran.
- Harrastuksissa opitut taidot ovat pitkälti nuorilla samansuuntaisia, vaikkakin pojat näyttävät oppivan hieman tyttöjä enemmän nimenomaan vapaa-ajalla kielitaitoa sekä talouteen liittyviä taitoja.
- Yli puolella nuorista on jokin säännöllinen harrastus. Muunsukupuoliset ja sukupuoltaan määrittelemättömät nuoret harrastavat säännöllisesti hiukan tyttö- ja poikavastaajia vähemmän, mikä voi tarkoittaa sitä, että heidän on muita vaikeampaa löytää turvallisia harrastamisen ympäristöjä. Esimerkiksi ero näkyy urheilulajiharrastamisessa, missä pojat ja tytöt harrastavat puolet enemmän kuin sukupuoleltaan moninaiset (pojat 42%, tytöt 41%, muu 23% ja en halua sanoa 25%)
- Järjestökentällä yhteiskunnallisen vaikuttamisen järjestöihin sekä vapaamuotoisempaan vaikuttajatoimintaan muunsukupuoliset ja sukupuoltaan määrittelemättömät osallistuvat muita aktiivisemmin. Mahdollisesti juuri järjestökenttä voi tarjota turvallisia vapaa-ajan ympäristöjä sukupuoleltaan moninaisille nuorille

Nuorten harrastukset suhteessa koulumenestykseen ja perhetaustaan

---

- *Koulussa menestyvät nuoret osallistuvat ja vaikuttavat. Perhetausta ja kodin resurssit ohjaavat harrastusvalintoja.*
- Koulussa hyvin menestyvät nuoret (ka. 9.0 tai yli) ovat harrastuksissa ja järjestöosallistumisessa muita aktiivisempia. Heitä näyttäisi kiinnostavan osallistuminen ja vaikuttaminen, myös vapaamuotoisemmissa vaikuttajaryhmissä- ja verkostoissa muita enemmän.
- Huolestuttavakin tulos on se, että ne nuoret, joilla koulussa ei mene niin hyvin eivät myöskään ole osallistuneet minkään ryhmän toimintaan.
- Nuorten osallistuminen yhdistystoimintaan on yleisempää korkeakoulutettujen vanhempien lapsilla. Urheilu ja liikuntaharrastukset ovat korkeakoulutettujen vanhempien lapsilla hiukan yleisempiä, lukeminen selkeästi yleisempää yliopistotaustaisten lapsilla, samoin musiikki ja kulttuuritapahtumissa käynti harrastuksena. Vanhempien koulutustausta näkyy myös erona niiden nuorten kohdalla, jotka eivät ole osallistuneet mihinkään toimintaan: eli peruskoulu ja ammatillisen koulutuksen taustaisten vanhempien lapset ovat useammin niitä, jotka eivät osallistu lainkaan.
- Nuoret joiden molemmat vanhemmat ovat työelämässä osallistuvat hiukan aktiivisemmin järjestöissä. Merkittävää eroa on havaittavissa urheiluseura- ja liikuntajärjestöosallistumisessa, jossa lähes puolet enemmän osallistuvat ne nuoret, joiden molemmat vanhemmat ovat töissä (57%) kuin ne, joiden kumpikaan vanhempi ei ole töissä (28%). Tietynlainen harrastaminen voi olla kallista ja vaatii monenlaisia resursseja.

Työelämästä ja kiinnostuksen kohteista oppiminen eri oppimisympäristöissä – TULKINTAA

(vain laajempaan koosteeseen)

- Nuoret oppivat työelämästä ja kiinnostuksen kohteistaan hyvin monipuolisesti eri oppimisympäristöistä, joista koulu on yksi.
- Erityisesti kiinnostuksen kohteiden osalta nuoret löytävät aiheeseen liittyviä tietoja ja taitoja koulun ulkopuolelta, erityisesti sosiaalisesta mediasta
- Säännöllisesti harrastavien ja epäsäännöllisesti harrastavien välillä ei ole yleisesti ottaen kovin suurta eroa eri oppimisympäristöjen hyödyntämisessä työelämään ja kiinnostuksen kohteisiin liittyvissä asioissa
- Säännöllisesti harrastaville harrastustoiminta kuitenkin tarjoaa huomattavasti merkityksellisemmän oppimisympäristön sekä kiinnostuksen kohteista että työelämästä oppimiseen kuin epäsäännöllisesti harrastaville.
- Säännöllisesti harrastavat suosivat jonkin verran virallisempia oppimisympäristöjä, kuten kouluopetusta, lukemista sekä keskusteluja vanhempien kanssa, kuin epäsäännöllisesti harrastavat
- Mielenkiintoista on, että sosiaalisessa mediassa nuorten kiinnostuksen kohteista oppiminen ja työelämästä oppiminen eivät näyttäisi kohtaavan - tulisiko nuoria ohjata vahvemmin näkemään kiinnostuksen kohteiden sekä työelämän välisiä yhteyksiä?

Oppiminen harrastuksissa yhdistystyypeittäin – tulkintaa (vain laajempaa versioon)

- Urheiluseuraan kuuluminen on nuorten keskuudessa yleisin järjestys/yhdistys –jäsenyys.
- Urheiluseura tarjoaa monipuolisen oppimisympäristön, johon osallistuvat nuoret vastasit oppivansa järjestötoiminnassa erityisesti vuorovaikutukseen ja itsetunnon vahvistumiseen liittyviä asioita.
- Verrattaessa muihin järjestö- ja yhdistysjäsenyyksiin, urheiluseura kuitenkin näyttäytyy varsin keskinkertaisena oppimisympäristönä – vahvimmat yhteydet oppimiseen löytyivät järjestöistä ja yhdistyksistä, joiden toiminta liittyi kulttuuriin ja vaikuttamiseen. Tällaisten järjestöjen toimintaan osallistuneet nuoret raportoivat oppivansa järjestötoiminnassa erityisesti uutta tietoa.
- Eroistaan huolimatta kaikki järjestö- ja yhdistysjäsenyydet vaikuttivat tarjoavan nuorille merkityksellisen ja vaikuttavan oppimisympäristön
- 25% vastaajista ilmoitti, että ei kuulunut mihinkään vaihtoehtoiksi annetuista järjestö- tai yhdistystyypeistä. On mielenkiintoinen kysymys, millainen yhteys järjestö- tai yhdistysjäsenyydellä on nuorten tulevaisuuden valintoihin sekä menestykseen niin koulussa, vapaa-ajalla kuin työelämässäkin.

Oppiminen harrastuksissa harrastuksittain – tulkintaa (vain laajempaan versioon)

- Kokemukset eri harrastuksissa opitusta ovat linjassa eri järjestöissä ja yhdistyksissä opitun kanssa.
- Tuloksista kuitenkin huomaa, että sellaiset harrastukset, jotka olivat yleisempiä heikomman kotitaustan ja koulumenestyksen omaavien nuorten kohdalla, jäivät nuorten oppimiskokemuksissa muista harrastuksista jälkeen. Tästä hyvänä esimerkkinä moottoritekniikka, jonka kuvittelisi tarjoavan nuorille hyvinkin monipuolisesti erilaisia oppimiskokemuksia ongelmanratkaisusta tekniikan tuntemukseen. Herääkin kysymys, että missä määrin nuorten kokemuksiin harrastustoiminnassa opitusta vaikuttavat yleiset ennakkoluulot ja mielikuvat johonkin tiettyyn harrastukseen liittyen?
- Toinen selittävät tekijä voi olla se, että heikommin koulussa menestyvien on vaikeampi tunnistaa ja sanoittaa harrastustoiminnassa oppimiansa asioita, kuin paremmin koulussa menestyvien nuorten.
- Joka tapauksessa nuoret oppivat harrastuksista monipuolisesti erilaisia asioita, joista heille on hyötyä myös elämän muilla näyttämöillä, kuten kouluissa. Suuri haaste onkin, miten järjestöissä ja kouluissa voitaisiin paremmin tunnistaa ja tunnustaa vapaa-ajalla opittuja asioita sekä tietenkin myös tukea eri taustoista tulevia nuoria oman osaamisen sanoittamisessa.

Joidenkin asennesummamuuttujien yhteys järjestötoimintaan

- Huomiota kiinnittää urheiluseurojen merkittävä rooli, kun tarkastellaan niiden toiminnassa mukana olevien nuorten kokemusta elämännhallinnasta, vastuullisuuden kehittämisestä, osallisuudesta yhteisöihin ja yhteiskuntaan.
- Nuorten kokemus vastuullisuuden kehittämisestä on yllättäen vähäisintä niillä nuorilla, jotka ovat mukana vapaapalokunnan, metsästysseurojen, maanpuolustusjärjestöjen toiminnassa sekä poliittisten puolueiden lapsi- ja nuorisotoiminnassa. Saattaa liittyä toiminnanluonteeseen, jossa johtamissuhteet on oltava selkeät, hierarkiset. Asiaa tullaan jatkossa tarkastelemaan syvemmin.
- Osallisuudessa yhteisöihin on hämmentävää, että ne järjestöt joiden toiminnassa voitaisiin ajatella aktiivisen kansalaisuuden ja osallisuuden erityisesti vahvistuvan, eivät niitä vastaajien kokemuksen mukaan olekaan: Luonnon- tai ympäristönsuojelujärjestöt, Vertaistuki-, potilas- tai vammaisjärjestöt, Poliittisen puolueen lapsi- tai nuorisojärjestö sekä yhteiskunnallisen vaikuttamisen järjestöt. Kyseessä saattaa olla vahva asia- tai tavoiteperustaisuus, mutta tätäkin on jatkossa selvitettävä.
- Ylipäätään järjestöjen merkitys siinä, että nuorille tuotetaan kokemusta yhteiskuntaan kuulumisesta, on yllättävän heikkoa, toki kaikilla positiivisen puolella. Tämä on jossain määrin vastoin odotuksia järjestö- ja kansalaistoiminnan roolista nuorten kasvussa aikuiseen toimijuuteen.

Joidenkin asennesummamuuttujien yhteys harrastuksiin

- Nuorten harrastustoiminnasta nousee sama ilmiö kuin järjestötoiminnastakin. Urheilulaji- tai kuntourheiluharrastus vahvistavat parhaiten nuorten kokemusta elämänhallinnastaan. Heikointa se on kuvataide- sekä peliharrastajilla.
- Nuorten kokemus vastuullisuudesta on vahvinta lukemista ja kuvataiteita harrastavien nuorten parissa ja heikointa moottoritekniikanharrastajilla.
- Vahvinta nuorten kokemus osallisuudesta yhteisöihin on urheilulaji- ja kuntoliikuntaharrastajien parissa. Heikointa sen sijaan lukemisen ja pelaamisen harrastajilla.
- Osallisuus yhteiskuntaan on vahvinta lukemisen ja kuntoliikunnan harrastajilla.
- Mielenkiintoisesti lukemista harrastavat eivät koe kiinnittyvänsä yhteisöihin, mutta sen sijaan yhteiskuntaan.
- Moottoritekniikanharrastajien heikko kokemus vastuullisuudesta ja kiinnittymisestä yhteiskuntaan jotenkin näkyä esimerkiksi mopojen ja autojen laittomassa virittelyssä, tai toisaalta juuri viime päivinäkin uutisoituun nuorten mopomiitissä ilmenneeseen poliisin avoimeen vastustamiseen.
- Edes joidenkin vastausten löytymiseksi tässäkin riittää vielä työtä aineiston parissa.

Joidenkin asennemittareiden yhteys harrastuksiin

- Kuntoliikunnan ja urheilulajien harrastajille oman sosiaalisen elämän aktiivisuus on tärkeää . Tämähän näkyi jo edellisessä osallisuutena yhteisöihin. Pelaamisen ja lukemisen harrastajille se ei ole tärkeää ja vastaavasti heillähän oli heikoin myös kokemus osallisuudesta yhteisöihin.
- Yhdenvertaisuusnäkökulma ei ole urheilulajiharrastajille merkityksellinen, kuten se on kuvataiteiden harrastajille.
- Suomen ja suomalaisten avoimuutta muunmaalaisia kohtaan toivovat sekä kuvataiteiden että lukemisen harrastajat. Sen sijaan moottoritekniikan harrastajat eivät sitä toivo ja jossain määrin samoilla linjoilla ovat myös tietokoneita ja pelaamista harrastavat.
- Nuorten yksinäisyydestä on puhuttu paljon. Eniten sitä kokevat tässä kyselyssä ne, jotka harrastavat kuvataiteita tai lukemista. Myös musiikin, kirjoittamisen ja bloggauksen sekä teatterin, sirkuksen ja tanssin harrastajat kokevat olevansa yksinäisiä. Moottoritekniikkaa harrastavat eivät puolestaan koe itseään yksinäiseksi, kuten eivät myöskään tietokoneita ja pelaamista harrastavat.

Joitain huomioita pelaamisesta

- Pelaamisella tarkoitetaan tässä kyselyssä sekä digitaalisia pelejä, että lautapelejä tai roolipelejä. Seuraavassa vaiheessa näitä päästää ainakin jossain määrin erittelemään.
- Pelaaminen on muiden sukupuolten kuin tyttöjen harrastus.
- Pelaaminen ei juurikaan korreloi koulumenestyksen kanssa
- Nuoren asumismuoto tai vanhempien koulutustaso ei juurikaan vaikuta pelaamisharrastukseen. Lastensuojelun asiakkuus saattaisi olla yksi pelaamisharrastukseen vaikuttava tekijä. Asiaa pitää selvittää.
- Äidinkielistä englanti vaikuttaa vahvistavan pelaamista ja arabia ja somali vähentäen. Mistä tämä saattaisi johtua tulee olemaan jatkoanalyysien aiheena.
- Pelaaminen on omatoimista, vai neljännes harrastaa pelaamista ryhmämuotoisena. Kuten edellä jo todettiin sosiaalinen aktiivisuus ei ole pelaamisen harrastajille tärkeää, eivätkä he koe osallisuutta yhteisöihin.
- Aiemmin todettiin, että pelaajilla kokemus omasta elämänhallinnastaan on heikohkoa. Omaan hyvinvointiinsa, tulevaisuuden työelämään tai ylipäänsä itseä kiinnostaviin asioihin liittyvää tiedonhakua he tekevät enemmän kuin muut nuoret YouTubesta ja pelaamalla.
- Pelaajien vastausten osalta on luvassa syvempää analyysia jatkossa.